

WSTĘP

Fundamentami jubileuszowego – osiemdziesiątego tomu *Archiwum Historii i Filozofii Medycyny*, który przekazujemy do rąk Czytelników, są analizy historyczne poświęcone dokonaniom konkretnych lekarzy i naukowców z uwzględnieniem warunków społeczno-kulturowych, w jakich przyszło im funkcjonować. Należy podkreślić, że analizy te dotyczą postaci historycznych z różnych obszarów nauk medycznych i o odmiennych konotacjach historycznych. Andrzej Kierzek przedstawił dokonania Adama Bogumiła Helbicha (1796-1881) kaliskiego laryngologa. Jacek Kotuła przeanalizował medyczną i społeczną działalność Janusza Zgorzalewicza (1919-2013) stomatologa i harcerza, a zarazem twórcy oddziału Polskiego Towarzystwa Stomatologicznego w Zielonej Górze. Hanna Celnik i Joanna Witanowska zaprezentowały postać Witolda Rawity-Witanowskiego (1899-1945) dziekana Wydziału Farmaceutycznego przedwojennego Uniwersytetu Józefa Piłsudskiego w Warszawie aktywnie współpracującego z noblistą Otto Loewim (1873-1961). Andrzej Grzybowski i Agnieszka Polak przedstawili natomiast dokonania O. Karola Meissnera lekarza ze wspólnoty benedyktyńskiej. Dariusz Adam Szkutnik poddał szczegółowej analizie osiągnięcia Hansa Spemanna współtwórcy nowoczesnej embriologii. Kompozycję analiz historycznych zogniskowanych na dziełach życia wyżej wymienionych postaci uzupełniają dwa wspomnienia: o Edwardzie Grzybowskim autorstwa Karola Meissnera oraz o Profesorze Romanie Meissnerze przygotowane przez Andrzeja Grzybowskiego i Włodzimierza Witczaka.

Treść najnowszego tomu *Archiwum Historii i Filozofii Medycyny* nie wyczerpuje się na poziomie analiz

dotyczących dokonań wzmiankowanych postaci historycznych i ich wpływu na rozwój wiedzy medycznej. Istotnym elementem najnowszej odsłony czasopisma są bowiem artykuły Jacka Kotuły przybliżającego problemy opieki zdrowotnej w Zielonej Górze w latach 1989-2003 oraz Isaka Gatha szczegółowo analizującego stan zdrowia i przyczyny śmierci króla Jana III Sobieskiego. Ta ostatnia praca konfrontuje Czytelnika z kwestią przemilczania i „wygładzania” w biografistyce historyczno-medycznej niewygodnych faktów zagrażających narodowym narracjom. Historyczny przekaz 80 tomu *Archiwum Historii i Filozofii Medycyny* akcentuje znaczenie warunków społeczno-kulturowych wpływających zarówno na dokonania lekarzy i naukowców tworzących zręby nauk medycznych, jak i na historyków opisujących i syntetyzujących fakty historyczne. W tym kontekście niezwykle aktualna wydaje się być sugestia Ludwika Flecka (1896-1961) – mikrobiologa i filozofa medycyny – o podleganiu zarówno lekarzy i naukowców, w tym również badaczy dziejów, „stylom myślowym”, czyli ideowej inercjalności warunkowanej czynnikami społeczno-psychologicznymi.